

Motion till riksdagen 2006/07:Fi233

av **Hillevi Larsson (s)**

Samhällsekonomisk konsekvensanalys vid nedskärning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en samhällsekonomisk konsekvensanalys.

Motivering

Ett sätt att spara pengar är nedskärningar som ofta utmynnar i färre personal, eftersom det är lönerna som är den stora kostnaden. Tyvärr leder dessa nedskärningar ofta till sämre service, exempelvis inom skola och vård, där färre anställda får klara samma arbetsuppgifter som tidigare, trots personalminskningen. Detta i sin tur leder till en överbelastning av personalen, som i ett längre perspektiv kan orsaka utbrändhet och sjukdomar. Samtidigt är det inte säkert att besparingen innebär en besparing för samhället som helhet. Exempelvis gäller detta personal i kommuner och landsting som, när de förlorar sina arbeten, belastar staten när de får a-kassa eller omskolning. Detta kan innebära ett enormt slöseri med såväl pengar som mänskliga resurser och stora utgifter för staten. Men för kommunen eller landstinget blir det en ekonomisk besparing.

Detsamma gäller bolag, där staten och kommunen har ett avgörande inflytande över beslutsfattandet. Om dessa bolag åläggs att göra besparingar för att minska kostnaderna och/eller öka vinsten är risken stor att kostnaderna bara stjälpas över på någon annan, t.ex. staten. Om besparingarna tas ut genom personalminskning har staten plötsligt en stor andel människor som behöver försörjas och omskolas till andra yrken. Allt detta kostar. I många fall är kostnaden högre än den besparing som görs i det statliga eller kommunala bolaget.

En annan vanlig besparing är att spara på arbetsmiljön. Däri ligger mycket av förklaringen till dagens höga sjukskrivningstal. Genom att spara på hjälp-

Fel! Okänt namn på

medel som är nödvändiga för att förhindra förslitningsskador och arbetso-
lyckor så sparar man kortsiktigt pengar men genererar långsiktigt betydligt
högre kostnader. Det är nämligen betydligt billigare att förebygga arbetsska-
dor hos personalen än att rehabilitera dem i efterhand. Många arbetsskador
blir permanenta och leder till utslagning från arbetslivet, vilket innebär
enormt lidande fysiskt och psykiskt för den drabbade, resursslöseri och stora
kostnader för samhället.

Sammanfattningsvis kan man hävda att sådant revirtänkande där kommu-
ner, landsting, statliga bolag o.s.v. genomför besparingar för att minska sina
egna kostnader utan en tanke på de samhällsekonomiska konsekvenserna är
skadligt för samhället som helhet. Detta är tydligast när människor förlorar
sina arbeten, särskilt sådana arbeten som fortfarande behöver utföras. En del
av lösningen på detta problem vore att tvinga de enskilda aktörerna att se till
helheten. På samma sätt som man kräver miljökonsekvensbeskrivningar och
jämförbarhetsanalys av beslut, bör man kräva att en samhällsekonomisk kalkyl
genomförs av planerade nedskärningar och besparingar. Det är viktigt att
kommuner, landsting, statliga och kommunala bolag får klart för sig conse-
kvenserna av de planerade besluten. Sådana samhällsekonomiska kalkyler
kan också bli ett starkt argument för kommuner, landsting, statliga och kom-
munala bolag gentemot krav på nedskärningar. Detta kan leda till mer sam-
hällsekonomiskt förnuftiga lösningar av ekonomiska problem. Om de sam-
hällsekonomiska kostnaderna ökar genom nedskärningar är det ju skadligt att
genomföra dem.

När det gäller det privata näringslivet är det svårare att kräva att en sam-
hällsekonomisk kalkyl görs; det bör dock uppmuntras. Detta skulle i förläng-
ningen kunna bli ett försäljningsargument på samma sätt som miljö- och jäm-
ställdhetstänkande har blivit det.

Stockholm den 30 oktober 2006

Hillevi Larsson (s)